

№ 14/1963.

LAG- och EKONOMIUTSKOTTETS betänkande № 14/ 1963 med anledning av Ålands landskapsstyrelses framställning till Ålands landsting med förslag till landskapslag om kommunalvägar (27/1963).

Sedan Landstinget över förenämnda framställning inbegärt lag- och ekonomiutskottets betänkande har utskottet, som i ärendet hört vägingenjören Bo Wilenius och lantmäteringenjörerna Bertel Fagerlund och Bertel Boman, behandlat ärendet och får härmed vördsamt anföra följande:

Då det av landskapsstyrelsen föreslagna tillvägagångssättet vid byggande av kommunalväg dels framgår enbart genom hänvisning till landskapslagen om allmänna vägar (23/1957) och dels synes vara oklart till många delar, har utskottet beslutat omarbета hela 2 kap. i lagförslaget. Enligt utskottets förslag skulle den kronologiska ordningen vid byggandet av en kommunalväg bliva som följer:

1. Kommunen besluter preliminärt om vägens byggande och ingår till landskapsstyrelsen med anhållan om uppgörande av vägplan och kostnadsberäkning samt om förhandsbeslut rörande bidraget.
2. Landskapsstyrelsen uppgör vägplan och kostnadsförslag samt fattar förhandsbeslut om bidraget.
3. Då kommunen erhållit besked om i p. 2 nämnda beslut, framlägges vägplanen för allmänheten under 14 dagar, som under denna tid har tillfälle att göra anmärkningar mot förslaget.
4. Efter utgången av denna tid godkänner kommunalfullmäktige vägplanen och kostnadsförslaget samt fattar slutligt beslut om vägens byggande.
5. Beslutet tillställles landskapsstyrelsen för fastställelse och för beviljande av vägrätt.

I landskapsstyrelsens framställning har någon egentlig definition av begreppet vägrätt icke upptagits utan endast vissa rättigheter, vilka grunda sig på vägrätten, varför utskottet ansett det påkallat att komplettera dessa rättigheter med den viktigaste, nämligen den att vägrätten innefattar rätt att taga i besittning och nyttja vägområdet för vägändamål utan hinder av den rätt annan äger med avseende å området.

Ifall berörda fastighetsägare icke skulle vara villiga att frivilligt ingå avtal om upplåtande av vägområde och ersättningar m.m. har kommunen möjlighet enligt utskottets förslag, att hos länsstyrelsen anhålla om förrättning. Denna förrättning skulle äga rum efter det vägen färdigställtts eller i enlighet med vad som stadgas i landskapslagen om allmänna vägar. Någon annan förrättning skulle enligt utskottets mening icke vara nödvändig.

Beträffande vägrättens omfattning utanför vägområdet har utskottet funnit det ändamålsenligt att icke utan vidare utsträcka vägrätten till detta område. Landskapsstyrelsen skulle dock ha befogenhet att på anhållan bevilja kommunen rätt att avlägsna trafiksäkerheten äventyrande trä och buskar från detta område. Denna rättighet skulle antingen beviljas i samband med vägrättens beviljande eller också senare, då omständigheter uppstått som påkalla detta. Landskapsstyrelsen skulle också ha befogenhet att medgiva rätt att grus, sten eller annat väghållningsämne tages från fastighets mark, då detta kräves för undvikande av oskäligen kostnader. Behörighetsfrågan om dessa bestämmelser kan givetvis diskuteras men utskottet har jämfört ifrågavarande bestämmelser med den av landstinget den 12.12 1962 antagna landskapslagen om kommunalvägar, vilken senare förfallit, och därvid funnit att dessa överensstämmer med föreliggande förslag, och att dessa omständigheter icke nämndes i presidentens skrivelse om att lagen förfallit.

Detaljmotivering.

1 §. Genom att införa "allmänna" har utskottet understrukit att också kommunalvägarna äro allmänna vägar. Dessutom har "förändrats" ändrats till "hänförts" vilket utskottet anser vara riktigare.

2 kap.

På grund av att hela kapitlet omarbetats har också rubriken ändrats.

5 §. Emedan i förslaget till ändring av landskapslagen om allmänna vägar i landskapet Åland införts en övre gräns för bygdefärjornas avgift (lag- och ekonomiutskottets betänkande № 12/1963) har utskottet ansett det nödvändigt att också i denna lag införa en övre gräns av avgifterna för nyttjande av till kommunalväg hörande färja.

19 §. Bestämmelserna i 2 mom. har utskottet infört i 4 §, varför detta moment bortfaller.

20 §. Då det på vägnämnden också bör ankomma att bereda ärenden rörande byggande av kommunalväg har utskottet funnit det påkallat att nämna också denna uppgift i 2 mom. 2 punkt.

22-23 §§. Bestämmelserna angående enskild väg i dessa paragrafer har utskottet ansett böra utgå, enär landstingets behörighet i denna fråga kan diskuteras.

I anseende härtill och med omfattande av landskapsstyrelsens framställning i övrigt föreslår utskottet vördsammast

att Landstinget ville godkänna lagförslaget i följande lydelse:

L a n d s k a p s l a g
om kommunalvägar.

-3-

I enlighet med Ålands landstings beslut stadgas:

1 kap.

Allmänna stadganden.

1 §.

Denna lag gäller sådana av kommun övertagna allmänna vägar, som icke enligt landskapslagen den 17 juli 1957 om införande av landskapslagen om allmänna vägar i landskapet Åland (24/57) hänförts till allmänna vägar liksom även vägar, vilka kommun framdeles enligt stadgandena i denna lag besluter bygga eller övertaga.

2-3 §§.

(Likasom i landskapsstyrelsens framställning).

2 kap.

Om vägplan, vägrätt och vägförrättning.

4 §.

Skall kommunalväg byggas, må kommunen hos landskapsstyrelsen anhålla om uppgörande av vägplan och kostnadsförslag samt om förhandsbeslut angående byggnadsbidrag. Till anhållan bör fogas kommunalfullmäktiges förberedande beslut om vägens byggande, på karta uppritad föreslagen sträckning för vägen och uppgift om de jordägare, över vilkas mark vägen kommer att gå samt om de personer, rörelser och inrättningar, som hava nytta av vägen.

Är väg gemensam för två eller flera kommuner, må vägplan uppgöras och förhandsbeslut om byggnadsbidrag fattas endast under förutsättning att kommunerna utfäst sig att svara för vägens byggande och underhåll i hela dess sträckning.

Sedan landskapsstyrelsen till kommunen översänt vägplanen, kostnadsförslaget och förhandsbeslutet om byggnadsbidrag må kommunalfullmäktige efter det vägplanen under 14 dagars tid varit framlagd till allmänt påseende, godkänna vägplanen och kostnadsförslaget samt fatta slutligt beslut om vägens byggande, vilket beslut fastställles av landskapsstyrelsen, som samtidigt beviljar kommunen vägrätt.

Då frivillig överenskommelse med berörda fastighetsägare angående upplåtande av nödigt vägområde, ersättning för mark, skada och men eller för vägmateriel icke kunnat träffas, bör kommunen hos länsstyrelsen anhålla om förordnande för vägförrättning.

Vid handläggning av i denna paragraf nämnda ärenden, skall i tillämpliga delar stadgandena i landskapslagen om allmänna vägar i landskapet Åland (23/57) lända till efterrättelse.

5 §.

Vägrätten innefattar rätt för kommunen att taga i besittning och nyttja för i 2 § avsedda vägändamål det område, som erfordras för vägen, utan hinder av den rätt annan äger med avseende å fastigheten.

Vägrätten innefattar jämväl rätt att från vägområdet avlägsna träd, buskar och andra naturhinder, som äro till men för väghållningen, samt att avhugga grenar, som sträcka sig över sagda områden.

Utgör anordning eller anläggning eller ock fristående byggnad, som icke användes som bostad, sådant hinder för byggande av väg, att byggnadskostnaderna, utan flyttning av anordningen, anläggningen eller byggnaden, skulle bliva anseeligt högre eller annars betydande olägenhet därav följa och förorsakar icke flyttningen av hindret dess ägare skada eller nämnvärt förfång, må landskapsstyrelsen vid vägrättens beviljande besluta om flyttning av anordningen, anläggningen eller byggnaden till lämplig plats.

Utanför vägområdet må landskapsstyrelsen på anhållan bevilja kommunen rätt att avlägsna trafiksäkerheten äventyrande träd och buskar, likväl icke träd eller buskar, som växa på tomt eller i trädgård eller som annars tagits under särskild omvårdnad, med mindre synnerliga skäl därtill föreligga. Om avlägsnande av här avsedda träd och buskar eller avhuggning av grenar skall markens ägare eller innehavare på förhand i god tid underrättas.

6 §.

Kräves för undvikande av oskäligen kostnader vid väghållningsskyldighetens fullgörande, att grus, sten eller annat väghållningsämne tages från fastighets mark, må landskapsstyrelsen förordna, att sådan rätt skall medgivas, såframt betydande förfång icke därigenom tillskynas sagda fastighet. Samtidigt må förordnas om nyttjande av väg eller mark för transport av väghållningsämne.

3 kap.

Om väghållning.

7-13 §§.

(Likasom i landskapsstyrelsens framställning).

4 kap.

Om kostnaderna för väghållningen och om landskapsbidrag.

14 §.

(Likasom i landskapsstyrelsens framställning).

15 §.

Kommun må icke uppbära ersättning för nyttjande av kommunalväg eller område, anläggning eller anordning, som hör till sådan väg. Avgift må dock uppbäras för anlåtande av till kommunalväg hörande färja. Be-

-5-

slut om fastställande av sådan avgift, som likväl icke må vara högre än vad kostnaderna för färjans underhåll förutsätta, skall underställas landskapsstyrelsen.

16-18 §§.

(Likasom i landskapsstyrelsens framställning).

19 §.

För byggande av kommunalväg beviljas landskapsbidrag efter prövning inom ramen för anvisade anslag.

5 kap.

Om vägnämndens uppgifter.

20 §.

Den kommunala vägnämnden äger bereda och verkställa ärendena angående förvaltningen av kommunalvägarna.

Det ankommer på vägnämnden särskilt:

- 1) att årligen uppgöra beräkning över kommunens uppgifter enligt denna lag;
- 2) att bereda ärenden rörande övertagande av väg till kommunalväg, eller byggande av kommunalväg;
- 3) att taga initiativ till indragning av kommunalväg, som anses obehövlig; samt
- 4) att övervaka underhållet av kommunalvägarna.

I Mariehamn handhavas vägnämndens uppgifter av stadsstyrelsen eller den myndighet, som därtill förordnats.

6 kap.

Om övertagande av väg och om indragning av kommunalväg.

21 §.

(Likasom i landskapsstyrelsens framställning).

22 §.

Kommun må besluta, att kommunalväg skall indragas om vägen i väsentlig mån förlorat sin betydelse för samfärdseln. Beslutet skall underställas landskapsstyrelsen för fastställelse.

23 §.

Då kommunalfullmäktiges ovan i detta kapitel omförmälda beslut fastställles av landskapsstyrelsen, skall landskapsstyrelsen tillika bestämma den tidpunkt, då ifrågavarande väg förändras till kommunalväg eller indrages. Avser kommunalfullmäktiges beslut övertagande av väg till kommunalväg, må ock bestämmas, att vägen övertages efter det densamma blivit godkänd vid i 13 § avsedd slutsyn, eller att tidpunkten fastställles genom skilt beslut efter nämnda slutsyn.

I 1 mom. nämnd tidpunkt må icke utan särskilda skäl fastställas an-

-6-

norledes än till utgången av ett kalenderår, ej heller må tiden mellan beslutet och dess ikraftträdande bestämmas så kort, att nödiga förberedande åtgärder icke kunna vidtagas.

24 §.

(Likasom i landskapsstyrelsens framställning).

7 kap.

Särskilda stadganden.

25-26 §§.

(Likasom i landskapsstyrelsens framställning).

Mariehamn, den 25 november 1963.

På lag- och ekonomiutskottets vägnar:

Ordförande

Valter Nordas.

Sekreterare

Sune Carlsson.

Närvarande i utskottet: ordföranden Valter Nordas, viceordföranden Viktor Arvidsson och ledamöterna Börje Johansson, Harry Lindfors och Bertel Söderlund.